Р Е П У Б Л И К А Б Ъ Л Г А Р И Я

Н А Р О Д Н О С Ъ Б Р А Н И Е

Проект

З А К О Н

за изменение и допълнение на Закона за убежището и бежанците

(Обн., ДВ, бр. 54 от 2002 г.; изм. и доп., бр. 31 от 2005 г., бр. 30 от 2006 г., бр. 52 и 109 от 2007 г., бр. 82 от 2009 г., бр. 39 от 2011 г. и бр. 15 и 66 от 2013 г.)

§ 1. В чл. 1 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 думата „особена“ се заличава.

2. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Закрилата, която Република България предоставя на чужденци по този закон, включва убежище, международна закрила и временна закрила.“

3. Създава се ал. 3:

„(3) Международната закрила включва статут на бежанец и хуманитарен статут.“

§ 2. В чл. 2, ал. 3 думите „статут на бежанец и хуманитарен статут“ се заменят с „международна закрила“.

§ 3. В чл. 3, ал. 2 думите „статут на бежанец, хуманитарен статут“ се заменят с „на международна закрила“.

§ 4. В чл. 4, ал. 3 думите „и/или убеждение“ се заличават.

§ 5. В чл. 6 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1, изречение второ думите „статут на бежанец или хуманитарен статут“ се заменят с „международна закрила“.

2. Създава се ал. 3:

„(3) Длъжностните лица в центровете за настаняване и тези, провеждащи производство с чужденци, търсещи международна закрила, особено с чужденци от уязвима група по смисъла на чл. 30а, получават подходящо обучение относно потребностите на тези лица.“

§ 6. Член 6а се изменя така:

„Чл. 6а. При прилагането на закона първостепенно значение има висшият интерес на детето. Преценката на висшия интерес на детето се извършва при съобразяване с разпоредбите на Закона за закрила на детето.”

§ 7. В наименованието на глава втора думата „особена“ се заличава.

§ 8. В чл. 8 се правят следните изменения:

1. Алинея 1 се изменя така:

„(1) Статут на бежанец в Република България се предоставя на чужденец, който поради основателни опасения от преследване, основано на раса, религия, националност, политическо мнение или принадлежност към определена социална група, се намира извън държавата си по произход и поради тези причини не може или не желае да се ползва от закрилата на тази държава или да се завърне в нея.“

2. В ал. 2 изречение първо се изменя така:

„За предоставянето на статут по ал. 1 е без значение обстоятелството, дали чужденецът принадлежи към тези раса, религия, националност, социална група, или изразява политическо мнение, които са в основата на преследването.“

3. Алинея 3 се изменя така:

„(3) Субекти, извършващи преследване, могат да бъдат:

1. държавата;

2. партии или организации, които контролират държавата или значителна част от нейната територия;

3. недържавни субекти, ако може да бъде доказано, че субектите, посочени в т. 1 и 2, включително международни организации, не могат или не искат да предоставят закрила срещу преследване.“

4. Алинеи 5 - 8 се изменят така:

„(5) Действията на преследване могат да бъдат:

1. физическо или психическо насилие, включително сексуално насилие;

2. правни, административни, полицейски и/или съдебни мерки, които са дискриминационни сами по себе си или се прилагат по дискриминационен начин;

3. наказателно преследване или наказания, които са непропорционални или дискриминационни;

4. отказ на съдебна защита, който се изразява в непропорционално или дискриминационно наказание;

5. наказателно преследване или наказания за отказ да бъде отбита военна служба в случай на военни действия, когато военната служба би предполагала извършването на престъпления или на деяния по чл. 12, ал. 1, т. 1 - 3;

6. действия, насочени срещу лицата по причина на техния пол или срещу деца.

(6) Опасенията от преследване могат да се основават на събития, настъпили след като чужденецът е напуснал държавата си по произход, или на дейност, извършена от него след отпътуването му, особено ако се установи, че тази дейност представлява израз или продължение на убежденията или ориентацията, изразявани в държавата на произход, освен ако тя е извършена единствено с цел чужденецът да получи закрила по този закон.

(7) Закрилата срещу преследване може да бъде предоставена от държавата, партии или организации, включително международни организации, които контролират държавата или значителна част от нейната територия, при условие че същите желаят и могат да предложат ефективна закрила, до която чужденецът има достъп и която няма временен характер.

(8) Статут на бежанец може да не се предостави, когато в част от държавата по произход не са налице причини за основателно опасение от преследване спрямо чужденеца, до която част той може сигурно и законно да пътува и да се установи.“

§ 9. Член 9 се изменя така:

„Чл. 9. (1) Хуманитарен статут се предоставя на чужденец, принуден да напусне или да остане извън държавата си по произход, тъй като в тази държава е изложен на реална опасност от тежки посегателства, като:

1. смъртно наказание или екзекуция, или

2. изтезание или нечовешко или унизително отнасяне, или наказание, или

3. тежки и лични заплахи срещу живота или личността на цивилно лице поради безогледно насилие в случай на въоръжен международен или вътрешен конфликт.

(2) Субекти, извършващи тежки посегателства, могат да бъдат:

1. държавата;

2. партии или организации, които контролират държавата или значителна част от нейната територия;

3. недържавни субекти, ако може да бъде доказано, че субектите, посочени в т. 1 и 2, включително международни организации, не могат или не искат да предоставят закрила срещу тежки посегателства.

(3) Реалната опасност от тежки посегателства може да се основава на събития, настъпили след като чужденецът е напуснал държавата си по произход, или на дейност, извършена от него след отпътуването му, особено ако се установи, че тази дейност представлява израз или продължение на убежденията или ориентацията, изразявани в държавата на произход, освен ако тя е извършена единствено с цел чужденецът да получи закрила по този закон.

(4) Закрилата срещу тежки посегателства може да бъде предоставена от държавата, партии или организации, включително международни организации, които контролират държавата или значителна част от нейната територия, при условие че същите желаят и могат да предложат ефективна закрила, до която чужденецът има достъп и която няма временен характер.

(5) Хуманитарен статут може да не се предостави, когато в част от държавата по произход не съществува реален риск чужденецът да понесе тежки посегателства, при което той може сигурно и законно да пътува и да получи достъп до тази част на държавата, както и може основателно да се очаква да се установи там.

(6) Хуманитарен статут се предоставя и на съпруга на чужденец с предоставен хуманитарен статут и на техните малолетни и непълнолетни, невстъпили в брак, деца, доколкото това е съвместимо с личния им статус или не са налице обстоятелства по чл. 12, ал. 2.

(7) Когато чужденец с предоставен хуманитарен статут сключи брак с друг чужденец, последният може да получи хуманитарен статут само на собствено основание.

(8) Хуманитарен статут може да бъде предоставен и по други причини от хуманитарен характер, както и поради причините, посочени в заключенията на Изпълнителния комитет на Върховния комисар на Организацията на обединените нации за бежанците.“

§ 10. В чл. 12 се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 12, ал. 1 се създават т. 6 и 7:

„6. по отношение на когото са налице сериозни основания да бъде разглеждан като заплаха за националната сигурност;

7. който като осъждан с влязла в сила присъда за тежко престъпление представлява заплаха за обществото.“

2. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Хуманитарен статут не се предоставя на чужденец:

1. за когото има сериозни основания да се предполага, че е извършил някое от деянията по ал. 1, т. 1 и 3;

2. за когото има сериозни основания да се предполага, че е извършил тежко престъпление;

3. който е извършил извън територията на Република България престъпление, за което българският закон предвижда наказание лишаване от свобода, и е напуснал държавата си по произход единствено с цел да избегне наказателното преследване, освен ако това преследване не застрашава живота му или е нечовешко или унизително;

4. за когото има сериозни основания да се предполага, че представлява заплаха за обществото или за националната сигурност.“

§ 11. В чл. 13, ал. 1 и 2 думите „статут на бежанец или хуманитарен статут“ се заменят с „на международна закрила“.

§ 12. В чл. 14 се правят следните изменения и допълнения:

1. Думите „статут на бежанец или хуманитарен статут“ се заменят с „на международна закрила“.

2. В т. 2 думите „регистрационно-приемателен“ се заличават.

3. Създава се т. 4:

„4. наруши наложените мерки по чл. 45а, ал. 1”.

§ 13. В чл. 15, ал. 1 се правят следните изменения:

1. В основния текст думите „статут на бежанец или хуманитарен статут“ се заменят с „на международна закрила“.

2. В т. 1 думата „страха“ се заменя с „опасенията“.

§ 14. В чл. 17, ал. 1 се правят следните изменения:

1. В основния текст думите „Предоставен статут на бежанец или хуманитарен статут“ се заменят с „Предоставена международна закрила“.

2. В т. 2 думите „предоставения му статут“ се заменят с „предоставената му закрила“.

§ 15. Член 22 се изменя така:

„Чл. 22. Членовете на семейството на чужденец с предоставено убежище или с международна закрила, посочени в § 1, т. 3, букви „а” и „б” от Допълнителните разпоредби, които са на територията на Република България, имат същите права и задължения, освен ако това не противоречи на индивидуалния им статус или са налице обстоятелства по чл. 12.“

§ 16. В чл. 26, ал. 1 думите „Малолетните и непълнолетните чужденци“ се заменят с „Непълнолетните чужденци“.

§ 17. В чл. 27 думата „статут“ се заменя с „международна закрила“.

§ 18. В чл. 29 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1:

а) създава се нова т. 2:

„2. да се движи на територията на цялата страна или в рамките на зона, определена от председателя на Държавната агенция за бежанците или от оправомощено от него длъжностно лице;“

б) досегашните т. 2 - 7 стават съответно т. 3 - 8.

2. В ал. 2 навсякъде думата „статут“ се заменя с „международна закрила“.

3. Алинея 3 се изменя така:

„(3) Чужденецът има право на достъп до пазара на труда, ако производството не приключи до девет месеца от подаването на молбата му за международна закрила поради независещи от него причини.“

4. В ал. 4 се създава изречение трето:

„При медицинския преглед се установява дали чужденец, търсещ международна закрила, принадлежи към уязвима група и дали има специални потребности.”

5. Алинея 5 се изменя така:

„(5) Правата по ал. 1, т. 3 и 4 не се предоставят на чужденец, който не принадлежи към уязвима група, и:

1. подаде последваща молба за предоставяне на международна закрила;

2. производството по молбата му за международна закрила е спряно.”

6. Създава се ал. 8:

„(8) От правото по ал. 1, т. 1 не се ползва чужденец, който е подал първа последваща молба за международна закрила, която е отхвърлена съгласно чл. 13, ал. 1, т. 5, или друга последваща молба след отхвърлянето на първата, както и чужденец, който бъде екстрадиран или предаден в друга държава членка или в трета страна в изпълнение на Закона за екстрадицията и европейската заповед за арест.”

§ 19. В чл. 30 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1 и в нея:

а) точка 5 се изменя така:

„5. да не променя адреса, определен по реда на чл. 29, ал. 6, без разрешение от съответно длъжностно лице от Държавната агенция за бежанците;“

б) създава се нова т. 7:

„7. да не навлиза в зони, определени от председателя на Държавната агенция за бежанците или от оправомощено от него длъжностно лице;”

в) досегашните т. 7 - 9 стават съответно т. 8 - 10;

г) създава се т. 11:

„11. да не напуска определената му зона.“

2. Създава се ал. 2:

„(2) Чужденец, търсещ международна закрила, може да напуска определената му зона или да навлиза в зоните по ал. 1, т. 6 или 7 само с разрешение на председателя на Държавната агенция за бежанците или оправомощено от него длъжностно лице, а центъра, в който е настанен - с разрешение на директора на центъра. Отказът да се издаде разрешение за напускане на определената зона или за навлизане в зоните по ал. 1, т. 6 или 7

се мотивира. Разрешение не се изисква, когато чужденецът, търсещ международна закрила, трябва да се яви пред съда или пред административен орган, ако неговото присъствие там е необходимо.”

§ 20. Член 30а се изменя така:

„Чл. 30а. При прилагане разпоредбите на този раздел се отчитат:

1. особеното положение на чужденците от уязвима група, като малолетни или непълнолетни, непридружените малолетни и непълнолетни, хората с увреждания, възрастните хора, бременните жени, самотните родители с ненавършили пълнолетие деца, жертвите на трафик на хора, лицата с тежки здравословни проблеми, лицата с психични разстройства и лицата, които са понесли мъчения, изнасилвания или други тежки форми на психологическо, физическо или сексуално насилие;

2. специалните потребности на чужденец от уязвима група.”

§ 21. В чл. 31 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се ал. 1:

„(1) Чужденецът се уведомява за правата и задълженията, произтичащи от предоставената му международна закрила, на език, който разбира.“

2. Досегашният текст става ал. 2.

§ 22. В чл. 32 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинеи 2 и 3 се изменят така:

„(2) Чужденец с предоставен хуманитарен статут има правата и задълженията на чужденец с разрешено постоянно пребиваване в Република България.

(3) На чужденец с предоставена международна закрила може да се окаже финансова помощ за настаняване в жилище за срок до 6 месеца от влизането в сила на решението за предоставяне на международна закрила при условия и по ред, определени от председателя на Държавната агенция за бежанците съгласувано с министъра на финансите.“

3. Създава се ал. 5:

„(5) Чужденците с предоставена закрила могат да се включат в програми и проекти, съдържащи мерки за интеграция, при условията и по реда, предвидени в тях.“

§ 23. В чл. 33, ал. 1 думите „статут на бежанец или хуманитарен статут“ се заменят с „международна закрила“.

§ 24. В чл. 34 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „предоставен статут на бежанец или хуманитарен статут“ се заменят с „предоставена международна закрила“.

2. Алинея 4 се изменя така:

„(4) Председателят на Държавната агенция за бежанците разрешава събирането на непридружен малолетен или непълнолетен чужденец с предоставена международна закрила с родителите му или с друг пълнолетен член на семейството му, или с лице, което отговаря за него по силата на закон, когато родителите му са починали или са в неизвестност.“

§ 25. Член 35 се изменя така:

„Чл. 35. Чужденец с предоставена международна закрила е длъжен в срок 14 дни от получаване на решението за предоставяне на международна закрила да се яви в общината на населеното място, в която ще се установи, за да бъде вписан в регистъра на населението.“

§ 26. Член 36 се отменя.

§ 27. В чл. 37 думите „предоставен статут на бежанец или хуманитарен статут“ се заменят с „предоставена международна закрила“.

§ 28. Член 38 се изменя така:

„Чл. 38. Чужденец с предоставено убежище или международна закрила може да придобие българско гражданство при условията и по реда на Закона за българското гражданство.“

§ 29. В чл. 39, ал. 5 навсякъде думата „статут“ се заменя с „международна закрила“.

§ 30. В чл. 40, ал. 1 се правят следните изменения и допълнения:

1. Точка 7 се изменя така:

„7. удостоверение за пътуване зад граница на чужденец с хуманитарен статут, който не притежава национален паспорт и официалните власти в държавата му по произход отказват да му издадат такъв;“.

2. Създава се т. 10:

„10. документ за удостоверяване статуса на чужденеца по този закон и правото му да остане на територията на Република България.”

§ 31. Създава се чл. 40а:

„Чл. 40а. Държавната агенция за бежанците в срок до три работни дни от подаване на молбата за международна закрила издава на чужденеца документ за удостоверяване на статуса му по този закон и правото му да остане на територията на Република България, който е валиден до издаването му на регистрационна карта.”

§ 32. В чл. 41, ал. 1, т. 2, 3 и 4 думата „статут“ се заменя с „международна закрила“.

§ 33. В чл. 44, ал. 1 т. 11 се изменя така:

„11. настоящ адрес и зоната, определени от председателя на Държавната агенция за бежанците;”.

§ 34. В глава четвърта „Права и задължения на чужденците, търсещи или получили закрила” се създава раздел V:

„Раздел V

Мерки по отношение на чужденци, търсещи международна закрила

Чл. 45а. (1) С цел осигуряване на обществения ред или когато е необходимо за обработването на молбата или за осигуряване участието на чужденеца, търсещ закрила, при разглеждане на молбата за закрила могат да се налагат следните мерки:

1. задължително явяване пред длъжностно лице от Държавната агенция за бежанците на всеки две седмици;

2. парична гаранция.

(2) Мерките по ал. 1 се налагат с решение на председателя на Държавната агенция за бежанците или на оправомощено от него длъжностно лице.

(3) Редът за налагане на мерките по ал. 1 се определя с акт на Министерския съвет.

Чл. 45б. (1) При необходимост, когато не могат да бъдат ефективно приложени мерките по чл. 45а, и след преценка на особеностите в конкретния случай чужденец, търсещ международна закрила, може да бъде временно настанен в център от затворен тип:

1. за установяване или проверка на неговата самоличност или националност;

2. за установяване на елементите, на които се основава молбата за международна закрила, когато това не би могло да се извърши по друг начин и има опасност чужденецът да се укрие;

3. когато чужденецът е настанен в специален дом за временно настаняване на чужденци и има сериозни основания да се предполага, че подадената молба е единствено с цел да се забави или да се затрудни изпълнението на наложена принудителна административна мярка по чл. 39а, ал. 1, т. 2 и 3 от Закона за чужденците в Република България;

4. когато това се налага с цел защита на националната сигурност или обществения ред - по предложение на министъра на вътрешните работи, съответно на председателя на Държавна агенция „Национална сигурност" или на оправомощени от тях длъжностни лица;

5. с цел прехвърляне в компетентна държава за разглеждане на молбата му за закрила и когато е налице сериозна опасност от укриване.

(2) Чужденец, търсещ международна закрила, не може да бъде настанен в център от затворен тип единствено поради факта, че е подал молба за международна закрила.

Чл. 45в. (1) Настаняването в център от затворен тип на чужденец, търсещ закрила, се извършва въз основа на мотивирано решение на председателя на Държавната агенция за бежанците или на оправомощени от него длъжностни лица.

(2) Решението по ал. 1 се взема след преценка на принадлежността на чужденеца към някоя от уязвимите групи и възможностите за налагане на по-лека мярка по реда на чл. 45а, ал. 2.

(3) Решението по ал. 1 се издава в писмена форма и съдържа фактическите и правните основания за настаняването.

(4) Препис от решението се връчва по реда на чл. 76.

Чл. 45г. (1) Настаняването в център от затворен тип продължава до отпадане на съответното основание по смисъла на чл. 45б, ал. 1.

(2) Директорът на центъра от затворен тип, в който е настанен чужденец, търсещ закрила, извършва ежемесечно проверка за наличието на основанията за настаняване.

(3) Настаняването се преразглежда при установяване на нови данни и обстоятелства, свързани с издаване на решението по чл. 45в, ал. 1.

(4) Забавянията на административните процедури, които не могат да бъдат вменени в отговорност на чужденеца, търсещ закрила, не могат да бъдат основание за продължаване на настаняването в център от затворен тип.

(5) При промяна в обстоятелствата чужденец, настанен в център от затворен тип, може да поиска от административния съд по местонахождението на центъра проверка за наличието на основанията за настаняване.

(6) Административният съд по местонахождение на съответния център от затворен тип на всеки три месеца служебно извършва проверка за наличие на основанията за настаняване.

(7) На всеки три месеца директорът на съответния център от затворен тип изготвя списък на чужденците, които са пребивавали за срок, по-дълъг от три месеца. Списъкът се изпраща на съответния административен съд по местонахождението на центъра.

(8) В случаите по ал. 5 и 6 съдът се произнася с определение в закрито заседание за продължаване, замяна или прекратяване на настаняването.

(9) Определението по ал. 7 може да се обжалва по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(10) Когато в резултат от проведения съдебен контрол е установено, че настаняването е незаконосъобразно, чужденецът се освобождава незабавно.

(11) Чужденците, търсещи закрила, се преместват от един център в друг само при необходимост. В тези случаи им се дава възможност да уведомят за това лицата, които им предоставят правна помощ.

Чл. 45д. (1) Чужденците, търсещи закрила, настанени в центрове от затворен тип, имат право:

1. на достъп до открити пространства;

2. на посещения от членове на техните семейства;

3. на зачитане неприкосновеността на личния им живот;

4. да се срещат с лица, осигуряващи правна помощ, и с представители на неправителствени организации.

(2) Ограничения на правата по ал. 1 се допускат само когато това е обективно необходимо за обезпечаване на сигурността, обществения ред или административното управление на центъра от затворен тип, при условие че достъпът не е значително ограничен или направен невъзможен.

Чл. 45е. (1) Малолетните и непълнолетните чужденци, търсещи закрила, могат да бъдат настанени в центрове от затворен тип единствено като крайна мярка и след като се установи, че по-леки мерки не могат да бъдат ефективно приложени. Такова настаняване е с възможно най-кратък срок, като се полагат всички усилия за настаняването им в подходящи за тях места.

(2) На малолетните и непълнолетните чужденци, търсещи закрила, настанени в центрове на Държавната агенция за бежанците, се осигурява възможност да се занимават с дейности за свободното време, включително с игри и с развлекателни дейности, подходящи за възрастта им.

(3) Непридружените малолетни и непълнолетни чужденци, търсещи закрила, могат да бъдат настанени в центрове от затворен тип само при изключителни обстоятелства, като незабавно се предприемат мерки за настаняването им по реда на чл. 29, ал. 7.

(4) В центровете от затворен тип непридружените малолетни и непълнолетни чужденци, търсещи закрила, се настаняват отделно от пълнолетните лица.

(5) Настаняването в центровете на Държавната агенция за бежанците се извършва при спазване на принципа за запазване целостта на семейството.

(6) В центровете на Държавната агенция за бежанците чужденците, търсещи закрила, от женски пол се настаняват отделно от тези от мъжки пол, освен когато са членове на едно семейство и са дали съгласието си за това.“

§ 35. В чл. 47 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2:

а) точка 1 се изменя така:

„1. транзитни центрове - за регистрация, настаняване, медицинско изследване и провеждане на производство за определяне на държавата, компетентна за разглеждане на молбата за предоставяне на международна закрила, и на ускорено производство за чужденци, търсещи закрила;“

б) в т. 2 навсякъде думата „статут“ се заменя с „международна закрила“;

в) точка 3 се изменя така:

„3. интеграционни центрове – за прилагане на програми за интеграция на чужденците, получили закрила в Република България, чрез осигуряване на обучение по български език, обучение по професионална квалификация и други дейности; за осигуряване на обучение по български език на малолетни и непълнолетни чужденци, търсещи закрила.“

2. Създава се нова ал. 4:

„(4) Центровете по ал. 2, т. 1 и 2 могат да бъдат от отворен или от затворен тип. В центрове от отворен тип могат да се създават отделни обособени помещения или части от затворен тип.“

3. Досегашната ал. 4 става ал. 5.

§ 36. В чл. 48, ал. 1 се правят следните изменения:

1. В т. 1 думите „статут на бежанец и хуманитарен статут“ се заменят с „международна закрила“.

2. В т. 2 думата „статут“ се заменя с „международна закрила“.

3. Точка 4 се изменя така:

„4. взема решения по други молби на чужденците, на които е открито производство за предоставяне на международна закрила или им е предоставена международна закрила в Република България;“.

4. В т. 11 думата „статут“ се заменя с „международна закрила“.

§ 37. В чл. 51, ал. 2 накрая се добавя „с изключение на решенията за настаняване в центрове от затворен тип“.

§ 38. В чл. 52 думата „статут“ се заменя с „международна закрила“.

§ 39. В чл. 53, т. 1, 4 и 13 думата „статут“ се заменя с „международна закрила“.

§ 40. В чл. 58 се правят следните изменения:

1. В ал. 3 думата „статут“ се заменя с „международна закрила“.

2. В ал. 5 думите „статут на бежанец и хуманитарен статут“ се заменят с „на международна закрила“.

3. Алинея 7 се изменя така:

„(7) При получаване на молба за предоставяне на закрила компетентните органи задължително изискват писмено становище на Държавна агенция „Национална сигурност", което се взема предвид при произнасяне в производството по общия ред. Становище не се изисква в случаите по чл. 68.“

§ 41. В чл. 59, ал. 1 думата „статут“ се заменя с „международна закрила“.

§ 42. В чл. 60, ал. 1 думата „статут“ се заменя с „международна закрила“.

§ 43. В чл. 61, ал. 2 думата „статут“ се заменя с „международна закрила“.

§ 44. В чл. 63, ал. 1 думата „статут“ се заменя с „международна закрила“.

§ 45. В чл. 63а се правят следните изменения:

1. В ал. 1, изречение второ думата „статут“ се заменя с „международна закрила“.

2. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Чужденецът е длъжен да представи всички доказателства в подкрепа на молбата му за закрила до произнасянето по нея, като в случай че не ги представи, произнасянето се извършва без тези доказателства.“

3. В ал. 4 думата „статут“ се заменя с „международна закрила“.

§ 46. В чл. 65, изречение първо навсякъде думата „статут“ се заменя с „международна закрила“.

§ 47. В чл. 66, ал. 1 думата „статут“ се заменя с „международна закрила“.

§ 48. В чл. 67 ал. 2 се изменя така:

„(2) Принудителните административни мерки по ал. 1 се отменят, когато на чужденеца е предоставено убежище или международна закрила.“

§ 49. В наименованието на раздел Iа думата „статут“ се заменя с „международна закрила“.

§ 50. В чл. 67а, ал. 2, т. 1 и ал. 3 думата „статут“ се заменя с „международна закрила“.

§ 51. В чл. 67б, ал. 1 думата „статут“ се заменя с „международна закрила“.

§ 52. В чл. 67в, т. 1 и 2 думата „статут“ се заменя с „международна закрила“.

§ 53. В чл. 67д, ал. 2 думата „статут“ се заменя с „международна закрила“.

§ 54. В чл. 68, ал. 1, т. 1 и 3, ал. 2 и 3 думата „статут“ се заменя с „международна закрила“.

§ 55. В чл. 71, ал. 1 и 2 думата „статут“ се заменя с „международна закрила“.

§ 56. В чл. 72, ал. 1, т. 3 и ал. 2, т. 1, 3 и 5 думата „статут“ се заменя с „международна закрила“.

§ 57. В чл. 73, изречение първо думите „Молбите за предоставяне на статут“ се заменят с „Молбите за предоставяне на международна закрила“.

§ 58. В чл. 75, ал. 2, изречение първо думата „статут“ се заменя с „международна закрила“.

§ 59. В глава шеста в наименованието на раздел IV навсякъде думата „статут“ се заменя с „международна закрила“.

§ 60. В чл. 77, ал. 1 и 3 думата „статут“ се заменя с „международна закрила“.

§ 61. В чл. 78 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „предоставения статут“ се заменят с „предоставената международна закрила“.

2. В ал. 2 - 6 думите „статут“ и „статута“ се заменят съответно с „международна закрила“ и „международната закрила“.

§ 62. В чл. 79 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 навсякъде думата „статут“ се заменя с „международна закрила“.

2. В ал. 4 думата „статута“ се заменя с „международната закрила“.

§ 63. В чл. 82, ал. 3 думата „статут“ се заменя с „международна закрила“.

§ 64. В чл. 84, ал. 1 след думите „Решенията по“ се добавя „чл. 45в, ал. 1 и по“.

§ 65. Член 87 се изменя така:

„Чл. 87. Решенията по чл. 34, ал. 3, чл. 39а, ал. 2, чл. 75, ал. 1, т. 2 и 4, чл. 77, ал. 3, чл. 78, ал. 5 и чл. 82, ал. 2 могат да се обжалват по реда на Административнопроцесуалния кодекс в 14-дневен срок от връчването им.“

§ 66. В чл. 99 думата „статут“ се заменя с „международна закрила“.

§ 67. В § 1 от Допълнителните разпоредби се правят следните изменения и допълнения:

1. В т. 2 думата „особена“ се заличава.

2. В т. 4 думите „или обичай" се заличават, поставя се запетая и се добавя „докато грижата не бъде реално поета от такова лице“.

3. Точки 5 - 7 се изменят така:

„5. „Раса, религия, националност, определена социална група и политическо мнение" са понятия по смисъла на Конвенцията за статута на бежанците от 1951 г. и на чл. 10, ал. 1 от Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, на единния стандарт на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила.

„6. „Последваща молба" е молба за предоставяне на международна закрила в Република България, която чужденецът подава, след като има прекратена или отнета международна закрила или производството за предоставяне на международна закрила в Република България е приключило с влязло в сила решение и чужденецът не е напускал територията на Република България.

„7. „Държава по произход" е държавата или държавите, чийто гражданин е лицето, или за лице без гражданство - държавата на предишното му обичайно пребиваване.“

4. В т. 9:

а) в основния текст думите „молба за статут“ се заменят с „молба за международна закрила“;

б) в буква „а“ думите „или убеждение“ се заличават.

5. Създават се т. 10 - 16:

„10. „Молба за международна закрила" е отправено до Република България искане за закрила от чужденец, освен ако изрично не е заявено желание за предоставяне на убежище.

11. „Висшият интерес на детето“ е понятие по смисъла на § 18 от Преамбюла на Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, на единния стандарт на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила.

12. „Център от отворен тип” е териториално поделение на Държавната агенция за бежанците със свободен режим.

13. „Център от затворен тип” е териториално поделение на Държавната агенция за бежанците или обособена част от него, в което правото на свободно придвижване на настанените в него чужденци, търсещи международна закрила, е ограничено.

14. „Зона” е определен от председателя на Държавната агенция за бежанците или от оправомощено от него длъжностно лице район, който чужденецът, търсещ международна закрила, не може да напуска и който дава достатъчна възможност за движение, за да гарантира упражняването на правата по този закон.

15. „Сериозна опасност от укриване на чужденец” е налице, когато с оглед на фактическите данни може да се направи обосновано предложение, че той ще се опита да се укрие. Данни в тази насока могат да бъдат обстоятелството, че чужденецът не може да бъде намерен на разрешения му адрес, напуснал е без разрешение определената му зона или център за настаняване, не се е явил без уважителна причина пред длъжностно лице от Държавната агенция за бежанците в изпълнение на наложена мярка по чл. 45а, ал. 1, т. 1, нарушил е забраната за влизане в граничната зона или е направил опит да напусне, или е напуснал страната и др.

16. „Чужденец, търсещ международна закрила със специални нужди“ е лице от уязвима група, което се нуждае от специални гаранции, за да се ползва от правата и да изпълнява задълженията си по този закон.”

§ 68. Параграф 5 от Преходните и заключителните разпоредби се изменя така:

„§ 5. Производствата по глава шеста, раздели Iа и II се провеждат в регистрационно-приемателни центрове, транзитни центрове или на места, определени от председателя на Държавната агенция за бежанците.“

Допълнителна разпоредба

§ 69. Този закон въвежда разпоредбите на Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила (ОВ, L 337/9 от 20.12.2011 г.) и на Директива 2013/33/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. за определяне на стандарти относно приемането на кандидати за международна закрила (ОВ, L 180/96 от 29.6.2013 г.).

Преходни и заключителни разпоредби

§ 70. Този закон влиза в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник".

§ 71. Започнатите до влизането в сила на този закон производства се разглеждат по досегашния ред.

§ 72. В Закона за чужденците в Република България (обн., ДВ, бр. 153 от 1998 г.; изм. и доп., бр. 70 от 1999 г., бр. 42 и 112 от 2001 г., бр. 45 и 54 от 2002 г., бр. 37 и 103 от 2003 г., бр. 37 и 70 от 2004 г., бр. 11, 63 и 88 от 2005 г., бр. 30 и 82 от 2006 г., бр. 11, 29, 52, 63 и 109 от 2007 г., бр. 13, 26, 28 и 69 от 2008 г., бр. 12, 32, 36, 74, 82, 93 и 103 от 2009 г., бр. 73 от 2010 г., бр. 9 и 43 от 2011 г., бр. 21 и 44 от 2012 г. и бр. 16, 23, 52, 68 и 70 от 2013 г.) се правят следните изменения:

1. Навсякъде в закона думата „особена“ се заличава.

2. В § 1 т. 13 от Допълнителните разпоредби се изменя така:

„13. „Международна закрила” включва статут на бежанец и хуманитарен статут съгласно Закона за убежището и бежанците.”

§ 73. В Закона за българските лични документи (обн., ДВ, бр. 93 от 1998 г.; изм. и доп., бр. 53, 67, 70 и 113 от 1999 г., бр. 108 от 2000 г., бр. 42 от 2001 г., бр. 45 и 54 от 2002 г., бр. 29 и 63 от 2003 г., бр. 96, 103 и 111 от 2004 г., бр. 43, 71, 86, 88 и 105 от 2005 г., бр. 30, 82 и 105 от 2006 г., бр. 29, 46 и 52 от 2007 г., бр. 66, 88 и 110 от 2008 г., бр. 35, 47, 82 и 102 от 2009 г., бр. 26 и 100 от 2010 г., бр. 9 и 23 от 2011 г.; Решение № 2 на Конституционния съд от 2011 г. - бр. 32 от 2011 г.; изм. и доп., бр. 55 от 2011 г., бр. 21, 42 и 75 от 2012 г. и бр. 23 и 70 от 2013 г.) в чл. 59, ал. 1 се правят следните изменения:

1. В т. 1 думите „до 5 години” се заменят с „от три до пет години”.

2. В т. 3 думите „до три години” се заменят с „от една до три години”.

Законът е приет от 42-ото Народно събрание на …….…..... 2013 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ:

(Михаил Миков)

М О Т И В И

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за убежището и бежанците

С представения законопроект се транспонират изискванията на Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, на единния стандарт на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила. Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. отменя Директива 2004/83/ЕО на Съвета за минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети държави или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила, и се прецизират действащи разпоредби с цел постигане на пълно съответствие с правото на ЕС считано от 21 декември 2013 г.

Основната цел на Директива 2011/95/ЕС е установяването на стандарти за определяне на граждани на трети държави или на лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, и за съдържанието на предоставената закрила.

Основната цел на предложената уредба е да се уеднаквят правилата относно предоставяне на международна закрила в съответствие с общата политика в областта на убежището, включваща Обща европейска система за убежище.

Ключови елементи за постигане на поставената цел са:

1. Въвеждане на понятието „международна закрила“, което включва статут на бежанец и хуманитарен статут;

2. Прецизирани са основанията за предоставяне на международна закрила;

3. Прецизиране на понятия – субекти на преследване, действия на преследване;

4. Прецизирани са основанията за отказ, прекратяване и отнемане на различните видове закрила и за прекратяване на производството за предоставяне на закрила;

5. Въведени са като изключващи клаузи основанието „заплаха за националната сигурност“ и „заплаха за обществото“.

Това налага националното законодателство да бъде уеднаквено с актуалните изисквания на международните правила по отношение на политиката в областта на убежището с оглед постигане на пълно съответствие с европейските норми.

На 29 юни 2013 г. в „Официален вестник” на Европейския съюз (ЕС) е публикувана Директива 2013/33/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. за определяне на стандарти относно приемането на кандидати за международна закрила.

Приемането на директивата е резултат от дълги и сложни преговори, които като краен резултат доведоха до съгласие по отношение на един от най-важните актове на ЕС в областта на убежището и елемент от изграждането на Общата европейска система за убежище.

Директивата е влязла в сила, като крайният срок за нейното транспониране е 20 юли 2015 г.

Цел на директивата е да уреди условия на приемане, които гарантират достоен стандарт на живот и са съпоставими в целия ЕС, независимо от мястото на подаване на молбата за международна закрила. По-специално, с директивата се въвеждат по-ясни понятия и по-опростени правила, а на държавите членки се предоставя по-голяма гъвкавост при тяхното интегриране в националните правни системи. Също така се дава по-голяма възможност на държавите членки да се справят с възможни злоупотреби с техните системи за прием и се отчитат финансовите и административните последици от някои от регламентираните мерки.

Директивата съдържа необходимите гаранции за правата на лицата, търсещи закрила, и същевременно предоставя необходимите компенсиращи мерки за приемащата държава, които да обезпечат опазването на обществения ред, сигурността и здравето на населението.

Регламентирани са високи стандарти на отношение към лицата в съответствие с основните права. Това важи особено по отношение на задържането. Строги ограничения на правото на свободно движение се прилагат единствено когато те са необходими и пропорционални и са придружени от необходимите правни гаранции.

Задържането не е уредено като мярка за неотклонение, а като възможност за определяне на местопребиваването и временното настаняване на кандидат за международна закрила в център от затворен тип при наличието на предвидените в закона условия.

Законопроектът има за цел транспониране на директивата в българското законодателство.

България предприема мерки за транспониране на директивата преди крайния срок по обективни причини. Като последица от обществено-политическите процеси в страните от арабския свят и поради своето географско положение България понастоящем е подложена на непропорционален миграционен натиск, което, от една страна, е предизвикателство от хуманна гледна точка и, от друга - изисква спешни мерки, включително на законодателно ниво, за защита на обществения ред, здравето на населението и националната сигурност.

Съгласно законопроекта в съответствие с директивата и принципите на международното и националното законодателство на лицата, търсещи международна закрила, се осигурява ефективен достъп до правосъдие, включително възможност да обжалват наложените мерки. Специално внимание е отделено на правата на лицата от уязвими групи.

С приемането на този законопроект, от една страна, ще бъдат изпълнени ангажименти, произтичащи от членството в ЕС, и, от друга - в българското законодателство ще бъдат въведени разпоредби, които ще допринесат за по-ефективно провеждане на процедурите за предоставяне на международна закрила при строго зачитане на основните права и гарантиране на обществения ред и националната сигурност.

Коректното транспониране на директивата представлява поредна стъпка в процеса на усъвършенстване на релевантното българско законодателство в съответствие с най-високите стандарти, дефинирани в процеса на изграждане на Общата европейска система за убежището.

С Преходните и заключителните разпоредби се предлага изменение в други закони, уреждащи отделни аспекти на закрилата на бежанци - Закона за чужденците в Република България и Закона за българските лични документи.

Предвид изложеното и с цел привеждане на националното законодателство в съответствие с европейското Министерският съвет

предлага Народното събрание да разгледа и приеме предложения законопроект.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Пламен Орешарски)